HOUT BLIJFT BELANGRIJKSTE VERDIENMODEL BOS

Hout en houtproducten zijn øn blijven veruit de belangrijkste inkomstenbronnen voor de eigenaren en beheerders van tropische bossen wereldwijd. Stichting Probos deed onderzoek naar de huidige øn potentiºle inkomstenbronnen. De aanbeveling luidt: diversi - catie is wenselijk en biedt kansen.

Door: Nathalie Bluiminck

Denk bij diversi catie aan reststromen van hout voor warmte en houtskool, het gebruik van minder bekende houtsoorten, de lesser known timber species, maar ook niet-hout producten uit het bos, zoals noten of honing. En dan is er nog een derde categorie die geld in het laatje kan brengen en dat zijn de ecosysteemdiensten van het bos, waarvan koolstofopslag door middel van carbon credits de bekendste is. Maar ook recreatie valt hieronder, evenals biodiversiteit, waterbeheer et cetera. Steeds meer partijen zijn bereid hiervoor te betalen, al blijft het een niche markt. Andries Polinder, hier aan het woord, Gryanne Hamming en Eli Prins van Probos deden onderzoek en schreven de aanbevelingen. De belangrijkste bevindingen staan in de infographic hiernaast, het volledige rapport is in te zien door de qr-code op deze pagina te scannen.

Diversi catie is zeker wenselijk, maar hout zal voorlopig de belangrijkste inkomstenbron blijven. Even ter illustratie: de totale internationale handel in hout- en papierproducten in 2023 vertegenwoordigde een waarde van 482 miljard USD. De aanvullende inkomsten kunnen de nanciºle duurzaamheid versterken. De markten voor alternatieven zijn vaak erg lokaal (brandhout) of juist slecht toegankelijk. Zo zijn in verschillende landen, waaronder Suriname, de koolstofrechten uit het bos eigendom van de overheid. Ook kan het rendement meestal niet op tegen dat van de houtverkoop. Om de aanvullende inkomsten wel te benutten, zijn beleidssteun, marktontwikkeling en capaciteitsopbouw onmisbaar, zo luidt het advies.

RELATIE MET NEDERLAND

Op de vraag wat de Nederlandse houtbranche kan doen om het verdienmodel van het bos overeind te houden, noemt Andries Polinder een aantal zaken op. Allereerst is dat natuurlijk de verkoop van verantwoord hout. Dat staat voor veel meer dan dat ene plankje of balkje, het vertegenwoordigt het hele palet aan producten en diensten van goed beheerd bos. En dat moeten we samen nog steeds uitleggen aan de markt. Het gebruik van tropisch hout is niet per se schadelijk. Je houdt er juist het bos mee in stand, mits je verantwoord bosbeheer toepast. Deze boodschap is wijd verbreid onder de kenners maar het grote publiek is hiervan nog niet altijd doordrongen.

Overigens blijkt uit het onderzoek dat slechts 2 procent van het tropische bos wereldwijd gecerti ceerd is (FSC of PEFC). Een ontzettend laag percentage. Van het tropische hout dat in Nederland op de markt wordt gebracht is wel bijna 70 procent duurzaam geproduceerd (cijfers 2023). Polinder wil echter niet focussen op die 2 procent maar stelt dat er nog 98 procent te winnen is. Misschien is de helft daarvan wel haalbaar te certi ceren. In een groot deel van het tropische bos (30 procent) vindt helemaal geen actieve houtoogst plaats. In het deel waarin dat wel gebeurt, moet dat natuurlijk zo duurzaam mogelijk. Certi ceren is slechts ØØn manier, maar wel een heel transparante, zeker in een internationale houtketen. Er is echt nog een wereld te winnen, dat kun je wel concluderen.

Waarom het percentage zo laag is, heeft Probos niet onderzocht. Het verschilt ook erg per land. In Maleisiº is een groot bosareaal gecerti ceerd. In andere landen weer niet. In Gabon is er sprake van groei en dat is in meer landen in die Afrikaanse regio zo. Vaak veroorzaakt door een klein aantal bedrijven die een duidelijke link met Europa hebben. Want hier is de vraag naar gecerti ceerd hout groter dan in andere delen van de wereld.

Het lage percentage ligt volgens Polinder niet alleen aan de kosten van certi cering. Zeker, je kosten stijgen en boseigenaren weten niet altijd of ze die kosten ook volledig terugverdienen. En je moet op meerdere terreinen veel inspanning leveren om gecerti ceerd te raken en te blijven. Daar staat tegenover dat certi cering je toegang geeft tot bepaalde, vaak hoogwaardige, afzetmarkten. Meer bos uit productie nemen is geen oplossing, zo stelt Probos. Ook niet met de koolstofmarkt als bron van alternatieve inkomsten. Die opbrengst is vaak ontoereikend om inkomsten uit hout te vervangen, en bovendien is de koolstofmarkt onzeker met sterk veranderende prijzen. Dat komt het verdienmodel van de boseigenaar niet ten goede. Daarnaast zal het gevraagde hout dan ergens anders vandaan moeten komen. Bij houtproductie is er bovendien sprake van een grote impact op de lokale economie en de werkgelegenheid die verder reikt dan de inkomsten voor boseigenaren alleen. <<